

[Jens Møller]

hvert fald efter min opfattelse vil være ganske umenneskelige.

Arne Bjerregaard (KrF):

Ikke for at jeg umiddelbart skal tage afstand fra det sidste, men jeg mener, at ved behandling af emner vedrørende dyrs adfærd er de umiddelbare måleenheder, som menneskene anvender i almindelighed – og visse forskere også – at de sætter sig i dyrenes situation, og det kan jo være en ganske smuk og ideel måleenhed, men ved en nærmere analyse må man notere, at det er en ganske uanvendelig måleenhed. I dens yderste konsekvens måtte vi på stedet opgive alt husdyrhold i Danmark ud over får og geder. Det er konsekvensen af sådanne måleenheder. Man kan ikke bruge dem, for menneskene kan i modsætning til dyrene forestille sig en anden situation end den, de står i, fordi menneskene har tanken. Dyrene har ingen tanke, og dyr kan ikke forestille sig anden situation end den situation, vi sætter dem i. Vi kan ikke gå ud fra vores forestillingsverden, og spørgsmålet er ud fra en biologisk betragtning udelukkende: hvordan trives dyrene i den situation, vi sætter dem i? Etologien, som jo er et moderne begreb eller en moderne lære, kan bruges – som det bl. a. er gjort af Claus Vestergaard – til at opstille det normale som forudsætning for dyrenes velfærd, men derved misbruger man netop etologien, idet det såkaldt naturlige langt fra altid er hensigtsmæssigt over for de enkelte individer i en gruppe, hvad hr. Johan Philipsen lige for et øjeblik siden fremførte.

Vil man opstille, som visse etologer har gjort, tilstedeværelsen af stimuli for normal adfærd som forudsætningen for dyrenes velfærd, så er man på afveje. Her udnytter man etologien til fremme af en rent subjektiv opfattelse af velfærd eller søger klart og tydeligt at imødekomme tidens emotionelle krav om at vende tilbage til naturen i bedste Rousseaustil. Jeg mener, at der i det, vi har fået forelagt bl. a. fra Claus Vestergaards side, er en klart fejlagtig konklusion, idet konklusionen er frembåret af forskerens egen holdning mere end af objektive undersøgelsesresultater.

Dyrene kan tilpasse sig et miljø. Kan de ikke dette, opstår der stress hos dyrene. Det ved alle, der har forsket i dyrepsykologi. For

høns bevirker stress øget adrenalinproduktion – ja, det gør det for alle dyr – men vi ved også fra talrige undersøgelser, at æggestokkene hos hønsene simpelt hen degenererer under stress, aktiviteten nedsættes, altså nedsættes ægproduktionen. Da høns i bure – i al fald fra 6 til 10 i bure – har en højere æggyldelse end i andre miljøer, så kan disse høns naturligvis ikke befinde sig i en stresssituation, for så har man forladt den fundamentale grundforskning på dette område og siger: den tager vi ikke hensyn til.

Høns har visse adfærdsbevægelser, naturlige adfærdsbevægelser, og disse kommer til udløsning, når den nødvendige stimulus er til stede, men hvis der er mangel på stimuli, ja, så ved jeg nok, at visse grundforskere som bl. a. Lorenz påstår, at de vil udføre dem alligevel, men ved iagttagelser – bl. a. fra andre forskere og også fra egen iagttagelse – må man notere, at hvis stimulus ikke er til stede, så udføres næsten ikke disse adfærds-mønstre, og kun i det tilfælde, hvor den er til stede synligt, vil der opstå frustration; ellers vil der ikke være frustration.

Aggression er også noget, man kører frem med. Aggression er jo noget, der findes hos høns, uanset hvordan de lever. Det er der altid, og aggression opstår på grund af den almindelige hakkeorden og territorialadfærd hos høns. Hvis man sætter høns i bur, så vil territorialadfærd ikke kunne eksistere, den ophæves simpelt hen, fordi man ikke kan opretholde de grænser. Der er selvfølgelig nogle, der påstår, at så opstår der frygt, og det er jeg helt enig i, der opstår frygt. Men disse to ting, aggression og frygt, vil da ophæve hinanden, og man sætter dyrene i en særdeles heldig balancesituation. Man ophæver, man eliminerer simpelt hen de to begreber for dyrene, og det er en hensigtsmæssig balancesituation.

Der er fremført i et stykke papir, som vi har fået i dag fra Edel Søndergaard, at hos hønsene i bure er æg og kød sygdomsbe-fængt. Der er tale om det stik modsatte, som det allerede er sagt. Vi ved, at det er ganske umuligt på dybstrøelse at friholde dyrene for sygdom, og man bruger i udstrakt grad medicin dag efter dag for at holde disse sygdomme nede. Vil man have sygdomsfrie æg og høns, så må man netop bruge burene, for dér har man helt elimineret disse indvoldssygdomme eller næsten elimineret disse ind-